Eessõna.

Üldisi märkmeid. Iga teaduse alal on uurimise seisukohalt vajaline käsiraamatute ja teatmeteoste soetamine. Ajaloo alal on üldkäsiraamatute kõrval, mis enamalt jaolt käsitlevad ajaloo üldkäiku, üheks sääraste teoste tähtsamaks liigiks biograafilised leksikonid, mis võivad olla kas üldise iseloomuga (kõigi aegade ja rahvaste tähtsate isikute eluloostikud) või haarata ainult mõnd üksikut ajajärku, maad kui ka kutseliiki (kunstnikkude, teadlaste, kirjanikkude j. m. leksikonid). Ajaloo kui rahvusliku teaduse vaatekohalt on neist leksikonidest olulise väärtusega säärased, mis esitavad ühe maa või rahva kõigi aegade tähtsate isikute eluloostikku, seejuures piirdudes nende isikutega, kelle elu ja tegevus ilmselt on seoses antud maa või rahva politilise ning kultuurilise arengu ja eksistentsiga. Nende teoste üheks tähtsamaks eesmärgiks on esitada mõne ühiku ajaloo sündmustikku ja selle hinnanguid ainult üksikute isikute ümber koondatult. Niisugune käsitlusviis on ajalooteaduse seisukohalt vähemalt sama õigustatud nagu iga teine.

Välismaa biograafilised leksikonid. Kuigi biograafiliste leksikonide tekkimise algust võib jälgida kaugemaissegi aegadesse, kuuluvad enam-vähem teaduslikku laadi kandvad leksikonid möödunud sajandisse ja käesoleva algusse. Silmapaistvamad ja monumentaalsemad on neist teatavasti inglise *The Dictionary of National Biography* (asutatud G. Smith'i poolt, uus trükk I—XXII, Oxford, 1921—1922, peale selle 2 täiendusköidet), prantsuse *Biographie universelle* (J. Fr. Michaud' asutatud, 45 osa, 1843—1865) ja saksa *Allgemeine Deutsche Biographie* (I—LVI, München, 1875—1912). Viimane omab muu seas teatavat tähtsust Eestigi ajaloo suhtes, sisaldades ka tähtsamate Baltimail teotsenud saksa soost isikute elulugusid. Vene vastav suurteos *Русскій Біографическій Словарь* (I köide ilmus Peterburis a. 1896, ilmunud on üle 20 köite), mis samuti Eesti ajaloo uurimisel kasutatav, pole senini veel lõpule viidud. Tähelepanu väärivad Skandinaavia ja Soome saavutised sel alal. Rootsi vastavaist käsiraamatuist mainitagu *Biographiskt lexikon öfver namnkunnige svenska män* (I—XXIII, 1835—1857, esimesed 8 köidet uues trükis 1874—1876) ja selle järge *Svenskt biografiskt lexikon. Ny följd* (I—X, 1857—1892); nende kõrval esineb lühema käsiraamatuna H. Hofberg'i *Svenskt biografiskt handlexikon* (1 kd. 1873—1876, uus trükk 2-s köites 1901—1906). Praegu on Stokholmis 1918.-st aastast alates B. Boëthius'e toimetusel ilmumas uus teos *Svenskt biografiskt lexikon*, mis senini ilmunud 8 köite järgi otsustades tõotab kujuneda õige laiaulatuseliseks.